

RAFAEL PLA LÓPEZ

El dret d'autodeterminació als Països Catalans

El professor Josep Guia escriu en el núm. 942 d'EL TEMPS, del 2 al 8 de juliol, un article sobre "El dret d'autodeterminació aplicat al cas català", en què conclou que s'hauria d'utilitzar el fet de saber parlar català com a criteri director per a la confecció del cens d'autodeterminació a tots els territoris de llengua catalana. Aquesta proposta resulta sorprenent, per tal com recorda els criteris utilitzats als Estats Units per privar del dret de vot la població de color analfabeta, i plantejada en el marc europeu ens retrotrau als temps anteriors a la introducció del sufragi universal. I resulta més sorprenent encara, atesa la trajectòria d'esquerres del professor Guia, ja que representaria privar del dret de vot una part significativa de la classe obrera valenciana.

També resulta sorprenent la ingenuïtat del mètode proposat pel professor Guia per a la confecció del cens, sobre la base de les dades del padró actual, que reduiria el criteri al fet d'afirmar saber parlar català (o valencià, si es refereix a les afirmacions contingudes al padró valencià), potser en la intimitat? Hauríem de reconèixer el corresponent dret de vot a José María Aznar? Tanmateix, sorprèn l'alegria amb la qual es refereix al fet que el tret de la llengua "encara és majoritari dins del nostre territori: més de set milions de catalanoparlants sobre una població de vora onze milions". Pretén el professor Guia privar del dret de vot als quasi quatre milions restants? Quina viabilitat pensa que tindria un eventual resultat afirmatiu de quatre milions sobre un cens de set milions i una població d'onze?

L'embolic en què es fica és, però, una derivació lògica de la premissa que atribueix el dret d'autodeterminació a una "comunitat nacional" i no a la ciutadania d'un determinat territori. La lògica del professor Guia és impecable. Però s'hauria d'adonar que, quan un raonament lògic porta a conclusions aberrants, cal qüestionar les premisses.

Certament, podria pensar-se que l'escassa viabilitat del referèndum d'autodeterminació proposat pel professor Guia per al conjunt dels catalanoparlants al marge del territori de residència faria que la seua proposta no fóra excessivament inquietant. Però el perill està més aviat en què aquesta proposta, especialment si es deixa sense resposta, pot donar carnassa als que vulguen ridiculitzar les propostes d'autodeterminació plantejades amb voluntat d'incidir en la realitat política i social. Per això, és important no solament contestar a la pro-

"La lògica del professor Guia és impecable. Però quan un raonament lògic porta a conclusions aberrants, cal qüestionar les premisses"

posta del professor Guia, i respondre així positivament a la seua invitació al debat, sinó plantejar una estratègia alternativa.

Aquesta estratègia hauria de partir de dues premisses. La primera, que el dret de vot en qualsevol ocasió, inclòs un eventual referèndum d'autodeterminació, s'hauria de reconèixer a tota la ciutadania d'un determinat territori (i a més, caldria reivindicar plens drets de ciutadania per a tota la població immigrant, amb independència de la seua llengua i color). La segona, que l'exer-

cici del dret d'autodeterminació hauria de partir de la prèvia articulació política de la ciutadania.

Això requereix partir de la prèvia organització de municipis i comunitats autònomes als Països Catalans, que són els àmbits als quals la ciutadania exerceix actualment els drets polítics, i elegir els representants per sufragi universal.

Com a punt de partida, cal insistir, per superar les limitacions, en la prohibició constitucional de federació de comunitats autònomes, que hauria de ser una de les qüestions bàsiques per suprimir en qualsevol projecte de reforma constitucional, especialment si es planteja des d'una perspectiva federal.

Sobre aquesta base, les actuals comunitats autònomes haurien de decidir com a primer pas de l'exercici del seu dret d'autodeterminació la federació o mancomunitat de serveis, i establir unes institucions polítiques comunes amb competències en les matèries compartides, i en particular en l'àmbit lingüístic i cultural, superant, per exemple, l'aberrant fragmentació d'organismes amb pretensions d'autoritat lingüística normativa per a la llengua catalana.

I seria a partir del desenvolupament d'aquestes institucions polítiques comunes, en què participarien entitats regionals o municipals de diferents estats actuals, que es podria articular la participació conjunta dels Països Catalans, per damunt de les fronteres, en les institucions europees; així com la possibilitat futura d'un exercici conjunt del dret d'autodeterminació, sempre des del respecte a la voluntat dels diferents pobles, sense demanar cap pedigrí nacional, sinó entenen el dret d'autodeterminació com una forma d'articular democràticament la convivència social alternativa a les estructures jeràrquiques dels estats actuals.

*Professor de la
Universitat de València*